

της καὶ τὴν νεότητά της! .. Ἄχ! ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον, ἴσως τοῦλάχιστον μοὶ παρέξει ἀνάμνησιν τινα οἴκτου. . . ἡ ἰδέα αὕτη μὲ παρηγορεῖ.

— Οὕτως, εἶπε βραδέως ὁ Ὀκτάβιος, ἀφίνετε τὸ στάδιον ἐλεύθερον εἰς μίαν γυναῖκα ἥτις σὰς ἀπατᾷ ἀνάνδρως; Ἐγκαταλείπετε τὴν ζωὴν χωρὶς νὰ τιμωρήσῃτε τοὺς ἐνόχους; . . .

— Ὁ μόνος ἐνοχος εἶμαι ἐγὼ, εἶπεν ὁ λόρδος Βεϋμούθ μετὰ θλιβεροῦ τινος μειδιάματος. Ἡ ἔμμη εἶναι εἰκασταῆς. . . καὶ ἐγὼ εἶμαι τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν.

Μετά τινας στιγμὰς σιωπῆς ἐπανελάθε διὰ λυπηρᾶς φωνῆς:

— ὦ! τὴν ἡμέραν καθ' ἣν πρώτην πρώτην φορὴν τὴν συνήντησα ἀτάραχον, μελαγχολικὴν καὶ ἀγνήν, ὡς τὴν παναγίαν τοῦ Ραφαήλου, καὶ, ὡς αὕτη, ἐπίσης τὸ μέτωπον ἔχουσαν περιεσυσμένον δι' ἐνὸς κύκλου ἀκτινοβολούσης σφαιρόσυνης τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐγὼ ὁ σκεπτικός καὶ παρακαίρως γηράσας διπλωμάτης ἠτολάνθη ἀναβαῖνον εἰς τὸ στῆθός μου τὸ βαθὺ ὑπόκαφρον καὶ ἀσυμβίβαστον πάθος. . . τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἠρίθμουν φοικιῶν τὰ ἔτη τὰ ὅποια μὲ χωρίζουσιν ἀπ' αὐτὴν. . . τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἔπρεπε δικαίως νὰ ἐξέλθω τῆς ζωῆς! . . . Ἀλλ' ὅχι ἐπρωτίμῃσιν νὰ κηλιδώσω τὸ νέον τοῦτο μέλλον. . . ἐγώϊσθης ὅπου ἤμην, ἐδέσμευσας τὴν ἀπλὴν καὶ εὐελπιν ταύτην καρδίαν μὲ τὴν διεφθαρμένην, ἀποκαρμωμένην καὶ ἀπέξηραμένην καρδίαν μου. . . συνέθεσα ἐν σῶμα ζῶν μὲ ἐν πτώμα' ἕκαμα δύο δυστυχεῖς.

Ὁ Ὀκτάβιος δὲν ἤκουε πλέον ἰδέα τις ἥτις ἐκόλακευ συγχρόνως καὶ τὸν ἔρωτά του καὶ τὴν φιλαυτίαν του ἐνεφύη ἐν αὐτῷ. . . «ἐὰν ἤμην ἐγὼ ἐκεῖνος τὸν ὅποιον αὕτη ἀγαπᾷ!» ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἥτις δὲν εἶχεν οὐδὲν τὸ ἀπίθανον, ὅταν ἀνεπόλει τὰς μυστικὰς νύκτας τοῦ Φονταίνεβλώ, τὸν ἕκαμνε νὰ μειδιᾷ εὐχαρίστως.

— Ἡ ἔμμη ἦτο πτωχὴ ἐξηκολούθησεν ὁ λόρδος Βεϋμούθ καὶ ἐγὼ ἤμην πλούσιος. Ἡλπίζον ὅτι ἀποδίδων εἰς τὴν ζωὴν της ὅλας τὰς ἀπολαύσεις τῆς πολυτελείας, ὅλας τὰς μαγείας τοῦ πλούτου, θὰ κατάρθουν νὰ κατασιγάσω ἀργότερα τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ψυχῆς της. ἄλλως δὲ αὕτη μοὶ ἐφάνη ψυχρὰ, σκεπτικὴ καὶ ὀλίγον παράφορος ὁ χαρακτήρ της ἐχθρὸς τοῦ μυθιστορικοῦ μὲ καθυσχύσας τὴν ἀπῆλυσαν παρὰ τῆς μητρός της,

καὶ ὅταν τὴν ἡρώτων ὠχρὸς καὶ σχεδὸν λυποθυμημένος ἐκ τῆς εὐτυχίας, ἐὰν ἐπίστευεν ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ μὲ ἀγαπήσῃ μίαν ἡμέραν. . . — ὦ! ναὶ μοὶ ἀπεκρίθη ἐκείνη μὲ τὸ ὠραῖον ἀπλοῦν βλέμμα της, θὰ σὰς ἀγαπήσω ὡς πατέρα!

Ὁ λόρδος Βεϋμούθ ἠγέρθη καὶ παρατηρῶν τὴν εἰκόνα τῆς νέας γυναικὸς ἐψιθύρισεν, ἐνῶ δύο δάκρυα ἔλαμπον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. . .

— Νὰ ἐκδικηθῶ σέ, ἀγαπητὸν τέκνον! καὶ διατί; διότι ἐκράτησας τὴν ὑπόσχασίν σου! διότι ὡς εἰς πατέρα παρέσχες τὸ σέβας σου καὶ τὴν ἀγάπην σου! διότι εὗρες ἐν ἄλλῳ τὴν νεότητα, τὴν ὠραιότητα, τὴν ποίησιν, τὰ ὅποια μοὶ λείπουν; ὦ! ἀγαπητὴ μου θύγατερ δὲν ἐτιμωρήθης ἀροκύντως; ἡ καρδία σου περιορισμένη εἰς τὰς ψυχρὰς πραγματικότητας τοῦ καθήκοντος αἰμοσταζει κάθε στιγμὴν ἐξ αἰτίας μου! Ἀλλ' ἰδοὺ! δὲν δέχομαι πλέον τὴν θυσίαν σου· τὸ ὄνειρόν μου διελύθη, ἐξυπνῶ. . . αὐριοὺν θὰ ἦσαι ἐλευθέρα καὶ παρευθὺς θὰ δυνηθῇς ἄνευ ἐντροπῆς καὶ μὲ σφαλὴν ὑψωμένην νὰ στηριχθῇς ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς τὸν ὅποιον ἡ καρδία σου ἐξέλεξεν.

Λυγρὸς τις ἠκούσθη ἐκ τοῦ παραπετάσματος καὶ ὑψωθέντος αὐτοῦ, γυνή τις εἰσῆλθε καὶ ἐπέπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ λόρδου Βεϋμούθ.

(Ἐπεται ἡ συνέχεια.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ

Τοῦ κατὰ τὴν Νῆσον Κρήτην εἰς τε Χάρια καὶ Ρέθυμνον συμβῆντος πολέμου, κτ.λ. (1)

Τῇ 14 ἐπατήθη ἐξαίφνης ἡ ἐπισκοπὴ εἰς Ρέθυμνον ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν Ροῦσον Μπουρδουμπᾶν, ἐκ τῆς χώρας τῶν Σφακιῶν καταγόμενον, ἄνδρα καὶ τοῦτον τίμιον καὶ φιλογενῆ· ἐφονεύθησαν ἐχθροὶ 16 οἱ σημαντικώτεροι· ἔλαβον οἱ μετ' αὐτοῦ στρατιῶται Κωμηθιανοὶ 200 πρόβατα, 26 βόδια, καὶ ἄπειρα λάφυρα ἐκ τῶν ὀσπητιῶν, τὰ ὅποια κατέκαυσαν, ὁμοῦ μὲ τὸ ἐκεῖ τζαμίον, καὶ τὰ ἐκεῖ συνηγμένα βιβλία ὄλων τῶν Μουλάδων τῶν περὶ χωρίων, τὰ ὅποια ἐτιμῶντο, ὡς ἔλεγον 200,000 γρ. ἀλλὰ περικυκλωθέντες ἐξαίφνης παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ ἐν ἄγνωστον μέρος ἐκινδύνευσαν· ὅθεν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἦλθεν ἐν πλοῖον Γαλλικὸν εἰς τὰ Θεοδωροῦ.

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδίου 79.

Τῇ 15 ἦλθεν ἄλλο πλοῖον εἰς Ζήτησιν τοῦ Κονσόλου, πλὴν ἀνεχώρησεν ἄπρακτον, μετὰ τὸ νὰ μὴν τὸν ἔδωκεν ὁ ἐκεῖσε Βεζύρης.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐστράφη εἰς Χανία ὁ ἀρχηγὸς Τζελεπῆς μετὰ τοῦ Ἀνδρέου Φασούλη, καὶ τοῦ του ἀρχηγοῦ, καὶ ἔκοψαν τὸ εἰς τὴν χώραν ῥέον νερὸν, φονεύσαντες καὶ 3 ἐχθρούς. Τὸ ἔργον τοῦτο ἔδωκεν εἰς τοὺς Χανιώτας τὴν μεγίστην στενοχωρίαν! Ἐλάβον καὶ τὰ ὅπλα τῶν φονευθέντων ἐχθρῶν.

Τῇ 16 ἐξελθόντες ἐκ τῶν Χανίων οἱ ἐχθροὶ, ἔκκυσαν, οἱ ἄσπλαγχνοι, τὸ ἱερὸν Μοναστήριον τῆς Χρυσοπηγῆς, ἀρπάσαντες καὶ ὅσα εὗρον μικρὰ σκεύη.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐβεβαιώθημεν παρά τινων χριστιανῶν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ λογαριάζουσι τοὺς στρατιώτας τῶν Σφακιῶν 30,000, συνισταμένους ἀπὸ Ἀλβανίτας καὶ Κρητάς.

Τῇ 17 ἔστειλαν γράμματα ὅλοι οἱ ἀρχηγοί, γράφοντες, ὅτι ὅλοι οἱ Σφακιῶται ἐδόθησαν εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ κλοπὰς, καὶ λειποτακτοῦντες, ἀφῆκαν μεμονωμένους τοὺς Ῥιζίτας (Λακιώτας, Θερισιώτας καὶ τοὺς λοιποὺς δηλαδὴ) καὶ ἀντιπολεμοῦσι τοὺς ἐχθρούς· οὕτως ἐξηκολούθουν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου, ἄχρι τῆς δευτέρας εἰς Σφακίαν εἰσβολῆς τῶν ἐχθρῶν, οἱ περίφημοι εἰς τὴν ἀνδρείαν Σφακιῶται, τὸ ἔργον των!

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀνεχώρησε κρυφίως ἀπὸ Λουτρὸν κάποιος Χ. Παναγιώτης Γαλατιανὸς Τουρκολάτρης, καὶ ὑπῆγεν εἰς Χανία, φανερώσας τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀταξίαν τῶν Σφακιωτῶν· τὸ ὁποῖον μαθὼν ὁ ἐκεῖσε βεζύρης, ἔγραψεν εὐθὺς εἰς Ῥέθεμνον πρὸς τὸν βεζύρην τοῦ κάστρου, νὰ στείλῃ τὸν βελῆν τοῦ Ῥεθέμνου νὰ δρμήσῃ ἄνευ ἀναβολῆς, καὶ ἀφόδως εἰς τὰ Σφακία· τὸν ὁποῖον ἐπρόσταξε σφοδρῶς, λέγωντάς τῳ, ὅτι ἂν δὲν ἔμβῃ νὰ κατακαύσῃ αὐτὸ τὸ Καστέλιον τῶν ἀποστατησάντων Σφακιωτῶν, θέλει τοῦ κόψῃ τὴν κεφαλὴν ἐξ ἀποφάσεως.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐμβῆκε καὶ ὁ Ἀληδιάκης εἰς Χανία, τὸν ὁποῖον ὑποδεχθεὶς ὁ βεζύρης τῶν Χανίων τὸν ἐφόρεσε καπτόν, δίδωντάς τῳ καὶ 15 χιλ. γρ. διὰ τὴν ζημίαν τοῦ πύργου του, τὸν ὁποῖον ἔκαυσε τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ ἀρχηγὸς Ἰωάννης Κουλέτος, πέρνωντας καὶ 3 κανόνια προύντζινα, ὁποῦ ἦσαν εἰς αὐτόν· ὁ πύργος οὗτος ἦτον δυνατώτερος τοῦ τειχοκάστρου εἰς τὴν οἰκοδομήν· τὸ μὲν ὕψος εἶχε ὀργυῶν... τὸ δὲ πλάτος τοῦ τοίχου ποδῶν 14 ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ κυριευθῇ ἀπὸ

τοὺς Σφακιώτας, εἰμὴ μὲ μίαν ἀδιάκοπον χρονικὴν πολιορκίαν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀποσκευῶν, τὰς ὁποίας μετὰ τὴν πυρκαϊάν ἤρπασαν οἱ καλοὶ Σφακιῶται. Ἐτιμῶντο, ὡς ἔλεγον, 50,000 γρ. Αὐτὰ κατὰ τὴν διαταγὴν τῶν αὐθετικῶν νόμων ἔπρεπε νὰ φυλαχθῶσιν εἰς μέρος χωριστὸν, καὶ νὰ διαμερισθῶσιν εἰς ὅλους τοὺς ἀγωνιζομένους στρατιώτας ἀναλόγως τῆς ἐκάστου ἐκδουλεύσεως· ἀλλ' οἱ φιλοδίκαιοι νόμοι τῶν Σφακιωτῶν δὲν ἐθέσπισαν τὸ πρᾶγμα οὕτω πως, ἀλλ' ὅστις ἤδυνάτο νὰ ἐπιστηριχθῇ εἰς τὰ ὅπλα του, ἤρπασεν ὅσα ἤρπασεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐθήρευον ἀνέμους. Καὶ ἐκ τούτων οἱ ξένοι μάλιστα.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὤρμησε πλησίον τῆς χώρας τῶν Χανίων ὁ γενναῖος Τζελεπῆς μετὰ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, καὶ ἔκαυσεν 8 Μετόχια τῶν ἐχθρῶν.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔφθασεν εἰς Χανία ἐν ἀγγλικὸν πλοῖον ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἔφερε 2 Ταταραίους, καὶ τὸν παγκράκιστον υἱὸν τοῦ Καλκαντζῆ. Ἐγένη ντοναυμάς, ὅτι ἡ Ἀδριανούπολις σώζεται εἰσέτι ἀβλαβής· δὲν ἤνοιξαν ὅμως τὴν πόρταν τοῦ τείχους ἀπὸ τὸ μέρος τῆς στερεᾶς ὅλην τὴν ἡμέραν· τὸ αἶτιον ἀδελον.

Τῇ 19 ἔφθασεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐν πλοῖον γαλλικόν, εἰς Ζήτησιν τοῦ Κονσόλου, πλὴν δὲν ἐπέτυχε τοῦ ζητήματος, καὶ ἀνεχώρησεν ἄπρακτον.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγένη μία μικρὰ μάχη ἀπὸ κάποιον πεντηκόνταρχον Νικόλαον Σουλιώτην εἰς χωρίον Γερίπαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμεινε φονευμένος εἰς ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἐπληρώθησαν 8 χωρὶς βλάβην τῶν ἰδικῶν μας.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐψηφίσθη πεντηκόνταρχος ὁ Κύρ. Ἀναγνώστης Πρωτοπαπαδάκης, κατὰ τὴν Ζήτησιν τῶν 5 δεκάρχων, Πόλου τοῦ ἀδελφοῦ του, Μάρκου Μιχαλιδιάκη, Ἀναγνώστου Πιτζικούλη, Μανούσου Γεροπολάκη, καὶ Στεφάνου Ἀνδράκη, Ἀσκηφιωτῶν ἐγγχωρίων του.

Τῇ 20 ὠχυρώθη τὸ λεγόμενον Κάστρον (ἑρεπίον) εἰς Λουτρὸν, ὀνομασθὲν ἅγιος Χαράλαμπος διὰ τὸν ἐκεῖ νεοοικοδομηθέντα Ναὸν τοῦ ἁγίου, διὰ δαπάνης τοῦ τιμιωτάτου καπετᾶν Ἀναγνώστου Παναγιώτου· εἰς τὸ ὁποῖον ἔστησαν 4 κανόνια, ἔχοντες καὶ βόλια.... με χαρτούτζια βαρούτην.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐδιωρίσθησαν φύλακες εἰς τὴν καμάραν τοῦ Πετρέ, νὰ φυλάττωσι τὴν ἐκεῖθεν ὁρμὴν τῶν καστρινῶν ἐχθρικῶν στρατευμάτων.

Τῇ 21 ἔκαμαν εἰς Χανία μαντείαν οἱ Ἰσραη-

ἔλται, καὶ εἶπον εἰς τοὺς Ἀγαρηνοὺς νὰ μὴ ἐκστρατεύωσιν εἰς πόλεμον κατὰ τῶν χριστιανῶν ἄλλας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, εἰμὴ τὴν τρίτην καὶ τετράδην.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀπηρρίθμυσεν ὁ γενναῖος Τζελεπῆς τοὺς στρατιώτας του, καὶ ἐπλήρωσαν τὸν ἀριθμὸν τῶν 500, ὅλοι ξενοχωρεῖται, ὅχι Σφακιώται· τοὺς ἐπῆρεν εὐθὺς, καὶ καταβάντες εἰς ἓν μετόχιον, Κουκουναρᾶν λεγόμενον, πλησίον τῶν Χανίων, τὸ ὁποῖον ἦτον τοῦ περιφήμου Ἀλλῆ ἀγᾶ Σοφτᾶ ὀγλοῦ, τὸ κατέκλυσεν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, μέχρι τῆς 26 τοῦ ἰδίου ἐγιναν μάχαι μικραὶ εἰς μέρη διάφορα, εἰς Ὁμαλὸν δηλαδή, Θέρισον, Ἐπισκουπὴν καὶ ἄλλα, πόσοι δὲ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς εἰς αὐτὰς ἐφονεύθησαν δὲν ἐδηλώθη εἰς ἡμᾶς.

Τῇ 27 ἐφθασεν εἰς Λουτρὸν ὁ καπετᾶν Παῦλος Χ. Ἰωάννου μὲ τὸ Περγαντῖνο του, ὀνομαζόμενον ὁ Χαράλαμπος, ἀπὸ Μονεμβασίαν, ὅστις ἔφερε τὰς ἀκολουθούσας εἰδήσεις· ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος εὐγῆκε συνιστάμενος εἰς 30 πλοῖα, ἐξ ὧν ἦσαν ντελίνια 4, φεργάδες 3, ἱμπρίκια 2 τὰ δὲ λοιπὰ ἦσαν καμπανίσα. Ἐκ τούτων τὰ μὲν 22 ἄραξαν εἰς τὰς Κολόνας, τὰ δὲ 8 εἰς τὸ τζαγλί, καὶ Ἐάνδασι διὰ νὰ ἐμβάσωσιν ἐχθροὺς καὶ τροφάς· ἔτρεξεν εὐθὺς ὁ ἐλληνικὸς ἡμῶν στόλος, ἀφ' οὗ ἔλαβε τὴν εἰδησιν, καὶ φθάνοντες εἰς τὸ τζαγλί, ἔκκυσεν τὰ 8 ὁποῦ εὗρεν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦσαν 2 ἱμπρίκια μπειλίτικα, καὶ 6 καμπανίσα· τὸ ὁποῖον ἰδόντες οἱ ἀράξαντες εἰς Κολόνας, κόψαντες εὐθὺς ταῖς γούμεναις εὐγῆκαν εἰς τὰ παλιά, καὶ ἐτράβηξαν κατὰ τὴν Κῶ· ἀπέστειλε μὲ τὸν ἰδιὸν καπετάνον γράμμα πρὸς τοὺς Σφακιώτας καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος Πρίγκιψ Κύριος Ἀλέξανδρος Καντακουζηνός, ἀπὸ Μονεμβασίαν, σημειωμένον τῇ 25 τοῦ ἰδίου μηνός, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἐπῆναι πρῶτον τὴν ἀνδρείαν τῶν Σφακιωτῶν (ὅτι οἱ φέροντες τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἐκλαμπρότητός του εἶχον πληρώσει τὰς ἐκλάμπρους ἀκοάς του ἀπὸ τὰς ψευδοανδραγαθίας ὁποῦ ἔκαμαν, λέγοντες ὅτι μὲ ὅλην τὴν ὀλιγότητά των ἀπέκλεισαν πλέον τοὺς ἐχθροὺς εἰς Χανία καὶ Ῥέθεμνον!) παρακινῶν αὐτοὺς νὰ ἀκολουθῶσι τὸ ἔργον των μὲ τὴν ἰδίαν προθυμίαν καὶ ζῆλον, ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἑαυτῶν, καὶ τῶν λοιπῶν κατοικῶν Χριστιανῶν τῆς Κρήτης. (Τάλαινα Κρήτη, εἰς ποίους εἶχες ἐπικειμένους τὰς ἐλπίδας τῆς ἐλευθερίας σου!) ἀπέστειλεν ἡ ἐκλαμπρότης του διὰ τοῦ ἰδίου Κ. Παύλου τότε βα-

ρούτην βαρέλλια 15 δα. 660 καὶ ἓνα σάκκον δα. 91, ὅλη ἡ βαρούτη δα. 754· μπάλας κανονίων 76 μολύβι λάμας 2 δα. 246, τουφέκια 70, χάρμπας 5 καὶ φισέκια 5, 110 ἀπὸ Μονεμβασίαν, γράψας ὅτι λυπεῖται διὰ τὴν ὀλίγην αὐτὴν βοήθειαν ὁποῦ στέλλει εἰς Κρήτην, μὲ τὸ νὰ εὗρε τὸ κάστρον ἐκεῖνο ἀδειανὸν ἀπὸ μονατζιόνας· πλὴν ἀφοῦ παραδοθῇ καὶ ἡ Τροπολιτζᾶ θέλει στείλει καὶ ἄλλας μονατζιόνας καὶ στρατιώτας. Β' ὑπόσχεται, ὅτι μετὰ τὴν αἰχμαλώτευσιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου θέλομεν ἰδῆ τὴν νῆσον μας περικυκλωμένην ἀπὸ ἐλληνικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα θέλει τρομάξουσιν τοὺς ἀνάνδρους Τούρκους. Γ' συμβουλεύει τοὺς ἀνδρείους Σφακιώτας νὰ ἔχωσι μετὰζύ των ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν· ὅτι δι' αὐτῶν ἡμποροῦσι νὰ κατορθώσωσι κάθε καλὸν· καὶ νὰ ἐκλέξωσιν ἐν τῶν δύο, ἡ ἐλευθερίαν ζωὴν, ἡ θάνατον ἐνδοξον. Ἐστειλε καὶ γράμμα ἰδιαίτερον πρὸς τοὺς προὔχοντας τῆς νήσου Μήλου, σημειωμένον τῇ 25 Ἰουλίου, διὰ τοῦ ὁποῖου παρεκίνησε αὐτοὺς ὡς καλοκάγαθος πατήρ, νὰ στείλωσι πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Κρήτας τροφάς ἢ δωρεάν, ἢ μὲ πολλὰ ὀλίγον τιμὴν. Οἱ εὐχάριστοι καὶ ἐντιμοὶ προὔχοντες τῆς ἐν Λουτρῷ κοινῆς καγγελαρίας, ἀντὶ εὐχαριστιῶν ὁποῦ ἔπρεπε κατὰ χρέος ἔφευκτον νὰ ἐκφωνήσωσιν εἰς τὸν εὐεργέτην των, μετὰ τὴν περιλαβὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ἀποσταλλομένης βοηθείας, καὶ τῆς ἄλλης φροντίδος ὁποῦ ἔχει ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ γένους, ἐξεφώνουν ἕκτοτε ἀκαταπαύστους γογγυσμοὺς, δυσφημοῦντες σύμπαντες καὶ τὸ ἐκεῖνον καὶ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ φιλογενεστάτου αὐθέντου Κυρίου Κυρίου Ἀλεξάνδρου Ἰψηλάντου πανέκλαμπρον ὄνομα, ὅτι δὲν ἐστάθη ἄλλος τις αἴτιος τῆς ἀπωλείας τοῦ γένους μας, εἰμὴ μόνον ἐκεῖνος, θέλων νὰ βασιλεύσῃ ἀνοικειῶς καὶ ἄλλα μυρία, τὰ ὁποῖα δὲν συγχωρεῖ ἡ συνειδήσις νὰ περιγράφωνται ἐν μέρει, ὡς ἀηδίας παραίτια.

Τῇ 28 ἦλθεν ἄλλη εἰδησις ἀπὸ Μονεμβασίαν μὲ τὴν γουλέταν τοῦ Κ. Χ. Νικολάου Μαλενδρῆ, ὀνομαζομένην ἅγιος Νικόλαος, μὲ σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, εἰδοποιήσαντες αὐτὴν ὁ ἡγούμενος τῆς Ζωοδόχου πηγῆς Κύρ. Ἀνθιμος, μετὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Οἰκονόμου τῆς ἀγίας Τριάδος τῶν Συναϊτῶν Κύρ. Νεοφύτου, διὰ γραμμάτων, σημειωμένων τῇ 22 τοῦ ἰδίου, ἀπὸ Ἄστρος τῆς Πελοποννήσου, ὅτι εὕρισκονται μετὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Πρίγκιπος Κυρίου Α. Ἰψηλάντου, περιμένοντες νὰ λάβωσι τὴν βοήθειαν ὁποῦ τοῖς

υποσχέθη, μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Τροπολιτζᾶς. Ἐγγραφε δὲ τότε ἰδίως καὶ ὁ Κύρ. Γεώργιος Παπαδάκης ἡμέτερος πατριώτης ἐκ Χανίων, διατρίβων εἰς Σπέτζας, ὅτι τῇ 21 τοῦ ἰδίου ἔφυγον ἐκ τῶν τριῶν ἐκείνων νήσων (Σπετσῶν δηλ. Ὑδρας, καὶ Ψάρων), τέσσαρες ἀπὸ τοὺς σημαντικωτέρους ἄρχοντας, διὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸν ἑλληνικὸν στόλον, καὶ νὰ ἐμψυχώσωσι τοὺς ἀποσταλέντας εἰς τὸ νὰ καταδιώξωσι τὸν ἐχθρικὸν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις των, καὶ νὰ τὸν κατακάψωσιν, ἐπαυξήσαντες καὶ τοὺς μηνιαίους μισθοὺς τῶν ἀγωνιζομένων στρατιωτῶν.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐστάλη ἕτερον γράμμα ἀπὸ Σιγγιλλοῦς παρὰ τοῦ Κύρ. Χ. Τζανάκη, χανιώτου, γράφοντος ὅτι τῇ 16 τοῦ ἰδίου ἐφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν 3 καράβια Ῥώσικα πολεμικά, ἔχοντα καὶ ἓνα ἀξιωματικὸν Ῥώσσον, ὅστις ἐπρόβαλεν εἰς τὸν Σουλτάνον τὰ ἀκόλουθα ζητήματα, τῶν ὁποίων τὴν ὑπογραφὴν εἴηται εἰς 8 ἡμέρας· ἂν ὅμως δὲν ἤθελε στέρξῃ νὰ τὰ ὑπογράψῃ τοῦ κηρύττει τὸν ἄφευκτον πόλεμον μετὰ τῆς Ῥωσσίας· αὐτὸν ὁ Μωρέας, ἡ Κρήτη, τὰ Δωδεκάνησα, ἡ Κύπρος, ἡ Ῥόδος καὶ ἄλλα νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς Γραικοὺς διὰ Πριγκιπάτον· βῶν ἡ Βλαχομπογδανία, ἡ Στένη, ὁμοῦ μὲ ἄλλα μέρη νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Ῥωσσίας, ἡ ὁποία νὰ εὐγάλῃ εὐθὺς 3¼ καράβια πολεμικά νὰ περιέρχωνται τὴν ἄσπρην θάλασσαν, πρὸς διαφένδουσιν τοῦ γένους μας· γῶν νὰ μὴν ἡμπορῇ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ θανατώνῃ χριστιανούς, ἐκτὸς ἐκείνων ὁποῦ ἤθελον φονευθῇ εἰς τὸν πόλεμον· τί δὲ ἀποκρισὶν ἔλαβον, ἄδηλον· ἔγραφεν ἔτι, ὅτι εἰς τὴν αἰν τοῦ Αὐγούστου θέλει γίνῃ συνέλευσις παρὰ τῶν συμμάχων βασιλέων εἰς Βιένναν, καὶ ὅτι ὁ σουλτάνος ζητεῖ νὰ στείλῃ ἐλτζὴν ἰδικόν του· Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας δὲν εἶχεν ἀπόφασιν νὰ παρουσιασθῇ ἀκόμη κατὰ τοῦ ἀπεινοῦς Σουλτάνου, πλὴν αἱ περιστάσεις τὸν ὑπεχρέωσαν· ὅτι δὲν ἠδύνατο ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς νὰ ἀκούῃ πλέον τοὺς καθημερινούς φόνους τῶν χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους ἔκαμνεν ὁ ἄσπλαγχνος τύραννος! ἐσημείωνεν ἔτι, ὅτι τὸ Κάστρον τῆς Τροπολιτζᾶς καὶ Κορίνθου λαμβάνουσι τέλος ἕως τὴν 34 τοῦ ἰδίου, διὰ τὰ λαχούμια ὁποῦ κατεσκεύασαν ἐκεῖ οἱ φυλάττοντες γενναῖοι Σπαρτιάται (Τζάκονες)· ὁμοίως καὶ ὁ λοιπὸς Μωρέας ἐντὸς ὀλίγου ἐλευθερωθήσεται· ἡ Κρήτη τότε θέλει λάβῃ ἱκανὴν βοήθειαν καὶ πλοίων, καὶ στρατιωτῶν. Τὰ ἑλληνικά πλοῖα ὁποῦ ἦσαν εἰς πλόκον τῆς Μονεμβά-

σίας, θέλουσιν ἔλθαι εἰς πλόκον τῶν Χανίων. Μετὰ δὲ τὸν ἀφανισμόν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου θέλουσι σταλθῇ πολλὰ ἀπὸ Ὑδραν καὶ Σπέτζαις, κατὰ τὰς ἐγγράφους ὑποσχέσεις τῶν προϋκόντων· ἔλεγεν ἔτι, ὅτι μία φεργάδα ἐχθρική ἐκλαμάρησεν εἰς Χίον 2 πλοῖα ἱμπεριαλικά, καὶ ἀφ' οὗ ἐφόνευσεν ὅλους κατεβύθισε τὰ πλοῖα. Ταῦτα ἔγραφεν ὁ διαληφθεὶς Χ. Τζανάκης, εἴτε δὲ ἀληθὴ ἦσαν, ἢ ψευδῆ, ἄδηλον.

Ἄλλαι εἰδήσεις Σμύρνης, σταλεῖσαι εἰς ἡμᾶς τῇ 16 τοῦ ἰδίου ἀπὸ Τζηρίγο.

Γράφουσιν ὅτι βέβαια ὁ τῆς Ῥωσσίας Πρέσβυς ἔφυγεν ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν· ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτωρ του ζητεῖ τὴν Βλαχίαν, Μπογδανίαν, Σερβίαν, Βουλγαρίαν, καὶ νὰ ἀπεράσῃ τὴν ἀρμάδα του τὴν αἰν τοῦ Αὐγούστου ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὰ πραγματευτάδικα πλοῖα του νὰ μὴ πληρώνωσι καὶν δόσιμον, ἢ κουμέρκι εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Σουλτάνου ὅπου ἤθελον ταξιδεύσει, δι' ὁποιοῦνδήποτε πρᾶγμα ὁποῦ ἤθελον πωλήσῃ ἢ ἀγοράσῃ, τὸ ὁποῖον ὁ σουλτάνος δὲν ἐδέχθη ὀλοτελῶς· ὅθεν . . . βῶν ὅτι οἱ Κάσσιοι ἔκαυσαν μίαν φεργάδα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου 48 κανονίων· γῶν ὅτι ἡ Ὑδρα, Σπέτζαις, καὶ Ψαρά ἀρμάτωσαν 18 πλοῖα, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ἐμβήκαν καὶ οἱ περισσώτεροι ἄρχοντες, διὰ βοήθειαν τῶν λοιπῶν, μὲ ἄλλο πλάνον, (·) πρὸς ἀφανισμόν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου. ἔτι ὅτι εὐγῆκαν Νέμτζικα καράβια τιλίνα καὶ φεργάδες 12, ἰγγλέζικα 46 καὶ φραντζέζικα 42, ἅτινα συμποσοῦνται 70 διὰ τὸν Λεβάντε.

Τῇ 28 τοῦ ἰδίου ἐγένη ἡ αἵματωδεστέρα μάχη πλησίον τοῦ Θερίσου παρὰ τοῦ γενναίου ἀρχηγοῦ Τζελεπῆ, συντροφευμένου ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους Λακιώτας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπεσον ἐχθροὶ 180 τῶν ὁποίων ὅλα τὰ ὅπλα ἐκέρδισαν· ἔλαβον δὲ καὶ μουλάρια 146, κανόνια 2, φουσέκια κασέλας 8 τὰ ὁποῖα ἦσαν 6,800· ἔφυγον δὲ καὶ πληγωμένοι, ὡς εἶπον, ὡς 200. Εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ἐφονεύθη ὁ Ἀζήζ μπέης, καὶ ἐν τῶν Γερλιαγαδακίων, οἱ περιφημότεροι τῶν Χανιωτῶν εἰς τὴν ἀνδρείαν· Ὁ στρατὸς τῶν ἐχθρῶν εἰς αὐτὴν τὴν μάχην συνίστατο ἀπὸ 4000, οἱ δὲ περὶ τὸν Τζελεπῆν 4800 χωρὶς νὰ βλαφθῇ μηδὲ εἷς. Σφακίωται ἐδῶ δὲν εὐρέθησαν. Ὅτι ὁ Τζελεπῆς δὲν συγκατένευεν εἰς τὸ ἀρπάξαι, καὶ οὗτοι ὄντες φύσει φιλόρπαγες, δὲν ὑπέκλινον τὸν αὐχένα των ὑπὸ τὴν ἐκείνου διοίκησιν· οἱ ἐχθροὶ ἔτρεφον ἐλπίδας νὰ ἀπεράσωσιν ἐκ τούτου τοῦ μέρους τὸν Ἀποκόρωνα, καὶ

ἐκείθεν ν' ἀνέβωσιν εἰς τὰ Σφακία, ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἀνωπόλεως, ἀλλ' ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ οἱ ἀλιτῆριοι. Εἰς τὴν φυγὴν των ὤρμησεν εἰς ἐκ τῶν Λακιωτῶν, Ἀντώνιος Σαριδάκης ὀνομαζόμενος, ὅστις ἀφ' οὗ μόνος ἐφόνευσεν ἐχθροὺς ὅ, ἔμεινε καὶ αὐτὸς φονευμένος ὁ γενναϊότατος γίγας! Ὁ ἐνθουσιασμὸς οὗτος τῶν γενναίων Λακιωτῶν ἠκολούθει ἐκ τῶν ὁποίων τοῖς ἐστέλλοντο ἐγκωμιαστικῶν γραμμάτων, καὶ μάλιστα ἐξ ἐνός, τὸ ὁποῖον εἶχε γράψῃ πρὸς αὐτοὺς ὁ τιμιώτατος γραμματικὸς τῆς ἐν Λουτρῷ καγγελαρίας Κύρ Δ. Φ. διὰ τοῦ ὁποίου τοὺς παρεθάρρυνεν ὅτι θέλουσι λάβει παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου τὰς μεγίστας καὶ πρῶτας τιμὰς ἐν καιρῷ τῆς ἐξετάσεως τῆς ἐνός ἐκαστοῦ προθύμου καὶ πιστῆς ἐκδουλεύσεως εἰς τὸν παρόντα πόλεμον ὅτε οἱ Σφακιῶται θέλουσι λάβει τὰς ἀνυπίστους παιδείας, διὰ τὰς ἀταξίας των. Οὕτως ἐνθουσιᾶθησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὥστε ἂν δὲν ἦτον νῦξ, ἤθελον ὁρμήσωσιν εἰς Χανία!

Τῇ 29 ἔγραψαν οἱ ἀπὸ Ἀσκήφου Καπετανεῖοι Σήφης Κουκούτζης καὶ Σταυρικὸς Πύρης ὅτι ἔφερον ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ Ρεθέμνου, ὅπου περιήρχοντο πολεμοῦντες, εἰς τὸ χωρίον των Ἀσκήφου λάφυρα ἱκανὰ, ζητοῦντες τὴν προσταγὴν τῶν προϋχόντων τῆς καγγελαρίας, πῶς νὰ τὰ ἐξοικονομήσωσι. Τοῦτο μοι ἐφάνη κατὰ ἀλήθειαν παράδοξον! ὅτι πρότερον δὲν εἶχον οὐδεμίαν φροντίδα, τοῦ νὰ φυλάζωσιν αὐτὴν τὴν εὐταξίαν, ἀλλ' ἀφ' οὗ κατεκορέσθησαν, ἠθέλησαν νὰ δεῖξωσιν ἑαυτοὺς καὶ φιλοδικαίους.

Τῇ 30 ἔστειλεν ὁ ἀρχηγὸς Τζελεπῆς εἰς τὴν εἰς Λουτρὸν καγγελαρίαν διαφόρων εἰδῶν μαλαγματικά καὶ ὠρολόγια, τὰ ὁποῖα ἔλαβε παρὰ τῶν Κατωμεριτῶν χριστιανῶν, διὰ βοήθειαν τοῦ γένους αὐτὰ ἐφυλάχθησαν ἀπὸ τοὺς δύο προϋχόντας Κ. Ἀνδρέαν καὶ Χ. Ἰωάννην μέχρι τῆς δευτέρης εἰσβολῆς τῶν ἐχθρῶν εἰς Σφακία ἔπειτα φυγόντες εἰς τὴν ἀντικεῖ Νῆσον Γαυδον, μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν ἐχθρῶν, ἐπώλουν ὅλα παρὰ τιμὴν οἱ δὲ ἀγοράζοντες ἦσαν ὅλοι οἱ σημαντικώτεροι τῶν Σφακιῶν, καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δακτυλίδια χρυσᾶ ἓνα δεσμὸν 26 ἐπώλησαν 76 γρ. τὰ ὁποῖα ἐτιμῶντο ἐπέκεινα τῶν 300, ὠρολόγια ἐπώλουντο 8, 12 καὶ 15 γρ. τὸ ἐν οὕτως ἠφάνισθησαν τὰ τῶν χριστιανῶν πράγματα, τὰ ὁποῖα οἱ δυστυχεῖς ἐκ τῶν ὑστερημάτων ἔδιδον πρὸς βοήθειαν, μὴ δυνάμενοι ν' ἀκούωσι τοὺς καθημερινοὺς γογγυσμοὺς τῶν . . . ὅτι δὲν βοηθοῦσι.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἦλθεν εἰδησις ἀπὸ Ἰδραν, ὅτι

ὁ ἐχθρικός στόλος ἔφθασεν εἰς Ρόδον, ὅπου ἐσυντροφεύθη ἀπὸ 16 πλοῖα τοῦ Μεχμέταλη Πασσᾶ, καὶ πηγαίνουνσι διὰ τὰ μπογάζια.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Η ΠΑΙΗΣΣΑ ΙΩΑΝΝΑ.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ. Ὑπὸ ΕΜ. ΡΟΪΔΟΥ.

Ἐν Ἀθήναις 1866.

Τὸ βιβλίον ὃ ἀναγγέλλομεν ἐπέσυρε τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἀποδοκιμασίαν, ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως δὲν δύναται νὰ κλείσῃ καὶ πᾶσαν ἐπ' αὐτοῦ συζητησὶν ἢ βιβλιοκρισίαν. Ἄν ἡ ἐκκλησία ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκφέρῃ τὴν ἀποδοκιμασίαν τῆς ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ἐξετέλεσεν ἴσως ἐν καθήκον, ἀλλ' ἐπίσης καθήκον καὶ ἡμεῖς ἐπιτελοῦμεν δημοσιεύοντες τὰς ἰδίαις ἡμῶν κρίσεις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Μ' ὅσα καὶ ἂν ἐρρήθησαν ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ προκειμένου βιβλίου, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ κοινοῦ, ὅσον οὐδὲν ἄλλο βιβλίον ἀνεγνώσθη ἐν Ἑλλάδι πρὸ πολλοῦ χρόνου. Ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιπλανωμένου, ποιήματος οὗ ἡ ἐμφάνισις, διὰ πολιτικοὺς μᾶλλον λόγους, ἔκαμεν ἐποχὴν, ἔκτοτε συγγραφεῖς τε καὶ ποιητὰς, ὀλιγίστων ἐξαίρουμένων, ἀκούομεν ἀενάως παραπονουμένους διὰ τὴν ἀπειροκαλίαν καὶ ἀπάθειαν μεθ' ἧς ὑποδέχεται τὸ κοινὸν τὰ προϊόντα τοῦ καλὰμου των. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἂν ἄλλα αἰτία δὲν μᾶς ἀπέτρεπον τούτου, θὰ εὐγνωμονοῦμεν πρὸς τὸν κ. Ροῖδην διότι κατάρθρωσε τουλάχιστον νὰ ἐξαγάγῃ τὸ ἐλληνικὸν κοινὸν ἀπὸ τῆς νάρκης εἰς ἣν κατὰ τοὺς παραπονουμένους συγγραφεῖς διετέλει. Ἄλλως τε δὲ δὲν δυνάμεθα δικαίως νὰ κατηγορήσωμεν τὸ κοινὸν ὡς ῥάθυμον καὶ ψυχρὸν πρὸς τὰ φιλολογικὰ προϊόντα. Τούτου αἵτιοι εἰσι μᾶλλον οἱ γράφοντες, οἵτινες ἢ ἀδυνατοῦσι νὰ ἐλκύσωσι τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, ἢ πρὸς σπουδαιότερα ὑπὲρ τὸ δέον ἀποβλέποντες, ἀμεριμνοῦσι νὰ τὸ τέρψωσι.

Ὁ κ. Ροῖδης εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀπέβλεψε διὸ καὶ ἐπέτυχε. Οὔτε τὴν θρησκείαν σκοποὺν εἶχε νὰ προσβάλλῃ, οὔτε τὴν ἠθικὴν, οὔτε κανὲν ἀφ' ὅσα οἱ ἠθολόγοι καὶ οἱ ἅγιοι τῶν ἡμερῶν μας διεσάλπισαν. Αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ὁμολογεῖ ἐν τῇ προεισαγωγῇ τοῦ βιβλίου του τὸν ἐγκλη-